

JAROSŁAW KOWALSKI

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

jaroslaw.kowalski@mail.umcs.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4731-1928>

STOSOWANIE USTAWY O DORECZENIACH ELEKTRONICZNYCH PRZEZ RADCÓW PRAWNYCH*

THE APPLICATION OF THE ELECTRONIC DELIVERY SERVICE ACT BY ATTORNEYS AT LAW

Abstract: This study examines the implementation of tools for the computerisation of administration and justice in Poland, as well as the broader context of digital transformation. The paper specifically addresses the application of the provisions of the Electronic Delivery Service Act by legal advisers. The author analyses the obligations imposed on legal advisers following the entry into force of this Act. Additionally, the paper discusses issues arising from amendments to the provisions under review. In the concluding section, several postulates are presented, the implementation of which could positively impact the fulfilment of the obligations set forth by the Electronic Delivery Service Act.

Keywords: computerisation of administration; digital transformation; electronic delivery; attorney at law

WPROWADZENIE

Wejście w życie ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych¹ (dalej: u.d.e.) stanowi jeden z kluczowych elementów procesu transformacji cyfrowej w Polsce. Proces ten rozpoczęty w latach 90. XX w.

*Artykuł powstał w ramach stażu naukowego odbytego na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, w Katedrze Publicznego Prawa Gospodarczego pod opieką naukową dr. hab. Pawła Fajgielskiego, prof. KUL.

¹ T.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1045.

Artykuły w czasopiśmie dostępne są na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-ND 4.0)

wraz z rozwojem nowych technologii przyspieszył w ostatnich latach. Pandemia COVID-19 zmieniła nie tylko podejście do kwestii zdrowotnych, ale również wykorzystanie nowych technologii cyfrowych w komunikacji międzyludzkiej, pracy czy nauce. Na mocy ustawy covidowej² na szeroką skalę zaczęto stosować w wymiarze sprawiedliwości aplikacje do komunikacji, w tym wideokonferencji w czasie rzeczywistym. Rozprawy online na pewien czas zdominowały polskie sądownictwo.

W 2021 r. weszła w życie istotna z punktu widzenia informatyzacji wymiaru sprawiedliwości nowelizacja ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym³. W ślad za nowelizacją, 1 grudnia 2021 r. udostępniony został Portal Rejestrów Sądowych, obejmujący wprowadzony w lipcu 2021 r. moduł Krajowego Rejestru Sądowego oraz swoistą nowość – Krajowy Rejestr Zadłużonych. Portal, będąc platformą stworzoną przez Ministerstwo Sprawiedliwości oferującą szereg usług online, pozwala na dokonywanie czynności faktycznych i prawnych⁴, w tym sądowych, w obszarze prawa gospodarczego, upadłościowego i restrukturyzacyjnego.

Uchwalenie u.d.e. jest kolejnym elementem informatyzacji administracji i wymiaru sprawiedliwości i może stanowić kamień milowy w rozwoju komunikacji cyfrowej w Polsce. Słowo „może” nie zostało, w tym kontekście użyte przypadkowo. Wydaje się, że czas, jaki dzieli nas od wejścia w życie tych przepisów, jest wystarczający do podjęcia rozważań na temat skutków ustawy i ewentualnych zmian w obowiązujących przepisach.

Celem artykułu jest wskazanie głównych problemów związanych ze stosowaniem ustawy o doręczeniach elektronicznych przez radców prawnych. W pracy wykorzystano metodę dogmatyczno-prawną. W ramach tej metody dokonano analizy aktów prawnych, w tym przepisów u.d.e.

² Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 764).

³ Ustawa z dnia 26 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 398, ze zm.).

⁴ Portal Rejestrów Sądowych umożliwia m.in.: składanie elektronicznych wniosków o wpis lub zmianę wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS; składanie pism procesowych do sądu rejestrowego; zgłaszanie dokumentów finansowych do Repozytorium Dokumentów Finansowych; elektroniczną korespondencję z sądem rejestrowym; przeglądanie elektronicznych akt rejestrowych podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców KRS; udostępnianie informacji o podmiocie wpisanym do KRS.

1. TRANSFORMACJA CYFROWA POLSKI I INFORMATYZACJA WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

Transformacja cyfrowa Polski, której jednym z elementów jest informatyzacja administracji i wymiaru sprawiedliwości, znacząco przyspieszyła, czego dowodem jest u.d.e. Wprowadzenie do porządku prawnego systemu doręczeń elektronicznych oznacza nowe podejście do usług elektronicznych w administracji publicznej, jednocześnie zmieniając samą administrację.

Głównym założeniem ustawy jest doprowadzenie do sytuacji, w której celowo cała korespondencja podmiotów publicznych nadawana będzie w postaci elektronicznej – przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego (PURDE)⁵ lub publicznej usługi hybrydowej (PUH) świadczonej przez operatora wyznaczonego⁶. Ustawa, jak pisze A. Skóra, została oparta na dwóch zasadach wyrażonych w art. 1 u.d.e., tj. powszechności doręczeń elektronicznych i prymatu doręczeń elektronicznych nad doręczeniami tradycyjnymi⁷.

Ustawa ta, jak można wyczytać z uzasadnienia, ma na celu m.in. zapewnienie wszystkim podmiotom (publicznym, niepublicznym, osobom fizycznym) możliwości korzystania z jednego, własnego adresu do doręczeń elektronicznych, który będzie mógł być wykorzystany do korespondencji ze wszystkimi podmiotami korzystającymi z usług rejestrowanego doręczenia elektronicznego, standaryzacji usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego, odmiejszczenia procesu doręczenia przez umożliwienie wysyłania i odbierania korespondencji z dowolnego miejsca i skrócenie czasu potrzebnego na realizację doręczenia⁸. Jednocześnie, w uzasadnieniu wskazano, że projekt ustawy wpisuje się w Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) i Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa (PZIP).

Warto wskazać, że cel PZIP jest realizowany w ramach trzech celów szczegółowych, którymi są: zwiększenie jakości oraz zakresu komunikacji między obywatelami i innymi interesariuszami a państwem, wzmocnienie dojrzałości

⁵ Zob. B. FISCHER, *Doręczenia elektroniczne do podmiotów publicznych będących stronami w postępowaniu administracyjnym*, „Prawo i Więź” 47 (2023), nr 4, s. 169-179.

⁶ K. CHAŁUBIŃSKA-JENTKIEWICZ, *Komentarz do art. 1 ustawy o doręczeniach elektronicznych*, w: *Ustawa o doręczeniach elektronicznych. Komentarz*, red. K. Chałubińska-Jentkiewicz, J. Kurek, Warszawa 2021, s. 5.

⁷ A. SKÓRA, *O rewolucji w zakresie e-doręczeń raz jeszcze. Uwagi na tle art. 6 ustawy o doręczeniach Elektronicznych*, „Studia Prawnoustrojowe” (2022), nr 58, s. 474.

⁸ *Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o doręczeniach elektronicznych*, druk nr 239, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=239> [dostęp 28.01.2025].

organizacyjnej jednostek administracji publicznej oraz usprawnienie zaplecza elektronicznej administracji, a także podniesienie poziomu kompetencji cyfrowych obywateli, specjalistów TIK oraz pracowników administracji publicznej⁹. W odniesieniu do SOR, jak wynika z dokumentu, u.d.e. wpisuje się w trzeci cel szczegółowy, jakim jest „Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu”, obejmujący obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE¹⁰.

Transformacja cyfrowa nie jest nieuchwytną mrzonką rodem z filmów *science-fiction*, ale czymś, co realnie zmienia funkcjonowanie instytucji państwa i życie obywateli. Czy transformacja cyfrowa jest w Polsce potrzebna? Trudno jednoznacznie odpowiedzieć na tak sformułowane pytanie. Zasadniczo cyfryzacja instytucji państwa i jego funkcjonowania powinna być odbierana pozytywnie. Tworząc regulacje prawne wpływające na życie obywateli, ustawodawca powinien kierować się ich dobrem, a zmiany powinny podnosić jakość i komfort życia, również w wymiarze cyfrowym. Jednocześnie państwo powinno przeprowadzać ten proces w sposób wyważony i racjonalny. Tak, żeby przynosił on pozytywne skutki.

2. OBOWIĄZKI RADCY PRAWNEGO WYNIKAJĄCE Z U.D.E.

Wejście w życie u.d.e. nakłada na wszystkich radców prawnych, niezależnie od formy organizacyjno-prawnej¹¹, w jakiej wykonują zawód, obowiązek posiadania adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych¹² (dalej: BAE). Realizacja obowiązku wynikającego z art. 9

⁹ Zob. *Strategiczne założenia cyfryzacji administracji publicznej w Programie Zintegrowanej Informatyzacji Państwa*, <https://www.gov.pl/web/ia/program-zintegrowanej-cyfryzacji-panstwa> [dostęp 27.02.2025].

¹⁰ *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju> [dostęp 27.02.2025].

¹¹ Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, zawód radcy prawnego może być wykonywany w ramach stosunku pracy, na podstawie umowy cywilnoprawnej, w kancelarii radcy prawnego oraz w spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, komandytowo-akcyjnej.

¹² Baza adresów elektronicznych jest rejestrem publicznym prowadzonym przez ministra właściwego do spraw informatyzacji. BAE zawiera wszystkie adresy do doręczeń elektronicznych powiązane z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego oraz adresy do doręczeń

u.d.e. i powtórnego w art. 22¹⁰ ustawy o radcach prawnych¹³ (dalej: u.r.pr.) nie jest szczególnie uciążliwa. Obecnie utworzenie adresu do doręczeń elektronicznych dla podmiotów niepublicznych, a takim jest radca prawny, następuje na podstawie wniosku złożonego w systemie teleinformatycznym. Na mocy nowelizacji u.d.e. z 21 listopada 2024 r.¹⁴ od 1 czerwca 2025 r. utworzenie adresu do doręczeń dla „nowych” przedsiębiorców odbywa się automatycznie bez konieczności składania wniosku. Zgodnie z art. 11 pkt 2 u.d.e. utworzenie adresu do doręczeń elektronicznych nastąpi po otrzymaniu przez ministra właściwego do spraw informatyzacji za pośrednictwem systemu teleinformatycznego Krajowego Rejestru Sądowego (dalej: KRS) albo Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (dalej: CEIDG) i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy, danych przekazanych w związku z wnioskiem o wpis do KRS albo do CEIDG.

Z przepisów nakładających obowiązek założenia przez radcę prawnego (i nie tylko jego) adresu do doręczeń elektronicznych wynikają dwie zasady. Są to: zasada skuteczności wpisu adresu do doręczeń elektronicznych w BAE i zasada informowania. Pierwsza z nich, uregulowana została w art. 7 ust. 1 u.d.e., stanowi, że dokonanie wpisu adresu do doręczeń elektronicznych do BAE jest równoznaczne z żądaniem doręczania korespondencji przez podmioty publiczne na ten adres. Przyjęte przez ustawodawcę rozwiązanie jest o tyle istotne, że radca prawny nie musi składać dodatkowych wniosków o doręczanie korespondencji lub komunikację drogą elektroniczną. Wraz ze wspomnianym wpisem, niejako automatycznie główną formą, za pośrednictwem której radca prawny będzie wnosił pisma i otrzymywał korespondencję od określonych w u.d.e. podmiotów publicznych, będzie droga elektroniczna.

Z kolei zasada informowania wynika wprost z art. 7 ust. 2 u.d.e., który stanowi, że podmiot występujący o 1) utworzenie adresu do doręczeń elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego lub 2) wpis adresu do doręczeń elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo z kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego do BAE – jest informowany o skutkach prawnych wpisu adresu do doręczeń elektronicznych do BAE, w tym o prawach i obowiązkach z niego wynikających, a w przypadku wystąpienia

elektronicznych powiązane z kwalifikowanymi usługami rejestrowanego doręczenia elektronicznego, których użytkownicy zdecydowali się na ich wpisanie do BAE.

¹³ Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 1172).

¹⁴ Ustawa z dnia 21 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o doręczeniach elektronicznych (Dz.U. z 2024 r., poz. 1841).

o utworzenie adresu do doręczeń elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego – także o zasadach zarządzania skrzynką doręczeń oraz o prawach i obowiązkach posiadacza skrzynki doręczeń¹⁵.

Skrzynka do doręczeń elektronicznych służyć ma do komunikacji z podmiotami publicznymi określonymi w art. 2 pkt 6 u.d.e., do których zaliczono m.in. organy administracji rządowej, organy administracji samorządowej, jednostki sektora finansów publicznych, uczelnie niepubliczne. Finalnie ma ona także być wykorzystywana do komunikacji z wymiarem sprawiedliwości, w tym z sądami, trybunałami, prokuraturą i organami ścigania. Obecnie doręczenia elektroniczne pism sądowych w sprawach cywilnych i karnych odbywają się zgodnie z art. 131^{1a} k.p.c. i art. 133^a k.p.k., za pośrednictwem systemu teleinformatycznego – portal sądów powszechnych¹⁶.

Warto zauważyć, że komunikacja elektroniczna z organami administracji publicznej była możliwa także przed wejściem w życie u.d.e. i nowelizacją przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. P. Majczak pisze, że dla rozwoju tego rodzaju komunikacji fundamentalne znaczenie miało ustanowienie obowiązku posiadania przez organy publiczne elektronicznej skrzynki podawczej zlokalizowanej na elektronicznej platformie usług administracji publicznej (ePUAP)¹⁷.

Warto podkreślić, że obecnie elektroniczna wymiana korespondencji z podmiotami publicznymi, w tym także sądami administracyjnymi może odbywać się poprzez ePUAP. Jednocześnie do czasu zamknięcia platformy pisma wysyłane i doręczane za jej pośrednictwem będą równoznaczne w skutkach z pismami przesyłanymi w ramach systemu e-doręczeń za pomocą elektronicznego adresu do doręczeń. Ten swoisty dualizm będzie stosowany co najmniej do 30 września 2029 r., co wynika z art. 147 ust. 1 u.d.e. Przepis stanowi, że doręczenie korespondencji nadanej przez podmiot publiczny posiadający elektroniczną skrzynkę podawczą w ePUAP do innego podmiotu publicznego posiadającego taką skrzynkę podawczą jest równoważne w skutkach prawnych z doręczeniem przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia

¹⁵ M. WILBRANDT-GOTOWICZ, *Art. 7. [Skutki prawne wpisu adresu do doręczeń elektronicznych do bazy adresów elektronicznych; informacja o skutkach wpisu]*, [w:] *Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, red. M. Wilbrandt-Gotowicz, wyd. 2, Warszawa 2025, s. 161-163.

¹⁶ J. GOŁACZYŃSKI, *Doręczenia elektroniczne w sprawach cywilnych i karnych*, „Palestra” (2024), nr 5, s. 7-8.

¹⁷ P. MAJCZAK, *Nowa formuła doręczeń w postępowaniu administracyjnym*, [w:] *Administracja publiczna wobec procesów zmian w XXI wieku: Księga jubileuszowa Profesora Jerzego Korczaka*, red. P. Lisowski, Wrocław 2024, s. 913.

elektronicznego do dnia 30 września 2029 r. Po tej dacie minister właściwy do spraw informatyzacji usunie z ePUAP konta użytkowników i elektroniczne skrzynki podawcze wraz z ich zawartością.

Lista obowiązków, jakie u.d.e. nakłada na radców prawnych świadczących pomoc prawną, nie jest długa, a wymagania wynikające z jej stosowania nie są szczególnie skomplikowane. W realizowaniu obowiązków ustawowych pewne trudności mogą mieć starsi radcowie prawni, którzy z racji wieku nie są przyzwyczajeni do korzystania z technologii cyfrowych i nowych form komunikacji, o czym dalej.

Analizując przepisy zawarte w u.d.e., nie można zapomnieć o sankcjach, jakie wiążą się z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem nałożonych na radców prawnych obowiązków. Ustawa ta w swej treści pozbawiona jest regulacji dotyczących odpowiedzialności podmiotów niepublicznych. Ponośnienie odpowiedzialności z tego tytułu przewiduje natomiast u.r.pr. Art. 22¹⁰ tej ustawy stanowi, że radca prawny wykonujący zawód jest obowiązany posiadać adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w u.d.e., wpisany do BAE. Przepis ten należy interpretować w zbiegu z art. 64. ust. 1 u.r.pr., który zawiera katalog przesłanek ponoszenia odpowiedzialności dyscyplinarnej przez radców prawnych i aplikantów radcowskich. Artykuł stanowi, że podmioty te podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych. Zestawiając treść art. 22¹¹ i art. 64 ust. 1 u.r.pr. można wywnioskować, że nieposiadanie przez radcę prawnego adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do BAE stanowi przesłankę do ponoszenia przez niego odpowiedzialności dyscyplinarnej. Można zatem postawić tezę, że każdy radca prawny, który nie posiadał adresu do doręczeń elektronicznych w dniu 1 stycznia 2025 r., podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej ponoszonej w związku z wykonywanym zawodem.

Rozważając kwestię obowiązków wynikających ze stosowania u.d.e. przez radców prawnych, nie sposób pominąć nakazu zawartego w treści art. 19 ust. 1, zgodnie z którym podmiot publiczny oraz podmiot niepubliczny niebędący osobą fizyczną są obowiązane do wyznaczenia administratora skrzynki doręczeń. Pozostałe podmioty niepubliczne mogą, ale nie muszą, wyznaczyć takiego administratora (art. 19 ust. 2 u.d.e.). Co istotne, administrator ten jest uprawniony do aktywacji adresu do doręczeń elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego oraz zarządzania skrzynką doręczeń (art. 19 ust. 3 u.d.e.). W wyniku aktywacji adresu do doręczeń elektronicznych powiązanego z publiczną usługą rejestrowanego

doręczenia elektronicznego osoba uprawniona uzyskuje możliwość zarządzania skrzynką doręczeń (art. 19 ust. 5 u.d.e.). Zgodnie z art. 19 ust. 6 u.d.e., zarządzanie skrzynką obejmuje m.in.: wysyłanie i odbieranie korespondencji, zarządzanie korespondencją zgromadzoną w skrzynce doręczeń, konfigurowanie skrzynki doręczeń, wskazywanie osób fizycznych upoważnionych do dokonywania na skrzynce doręczeń operacji.

Obowiązek ustanowienia administratora skrzynki doręczeń w kontekście wykonywania zawodu radcy prawnego obligatoryjnie obejmuje tylko te osoby, które świadczą pomoc prawną w formie spółki prawa handlowego (spółki jawnej, partnerskiej, komandytowej i komandytowo akcyjnej)¹⁸. Dla pozostałych form organizacyjno-prawnych wykonywania zawodu radcy prawnego taki obowiązek nie jest przewidziany.

Realizacja wymogu wynikającego z art. 19 u.d.e. może wiązać się z obowiązkiem przeszkolenia jednego z pracowników/wspólników do zarządzania skrzynką doręczeń, ewentualnie koniecznością zatrudnienia dodatkowego pracownika. Zarówno jedno, jak i drugie rozwiązanie może wiązać się z dodatkowymi kosztami.

3. PROBLEMY WYNIKAJĄCE ZE STOSOWANIA USTAWY O DORĘCZENIACH ELEKTRONICZNYCH

Ustawa o doręczeniach elektronicznych, pomimo wielu zalet, zawiera także niedociągnięcia i niejasności. Pierwszą trudnością, jaka pojawia się przy wykonywaniu u.d.e. przez radców prawnych, jest kwestia związana ze stosowaniem w praktyce art. 9 ust. 1 pkt 2. Przepis ten nakłada na osoby wykonujące profesje określone w ustawie obowiązek posiadania adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do BAE. Wykładnia treści tego przepisu sama w sobie nie stanowi szczególnego wyzwania. Problemem jest stosowanie przywołanego przepisu w kontekście art. 9 ust. 1 pkt 9 u.d.e.¹⁹, który nakłada taki obowiązek także na podmioty wpisane do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

Stosując wykładnię językową treści art. 9 u.d.e. należy uznać, że osoba wykonująca zawód radcy prawnego w formie jednoosobowej działalności gospodarczej (dalej: JDG) obowiązana jest posiadać dwa adresy do doręczeń elektronicznych wpisane do BAE. Przemawia za tym fakt, że ustawodawca

¹⁸ Zob. art. 8 u.r.pr.

¹⁹ Pkt 9 w ust. 1 w art. 9 wejdzie w życie z dniem 1 października 2026 r.

wymienia kolejno w ust. 1 pkt 2) radcę prawnego wykonującego zawód, i w ust. 1 pkt 9) podmiot niepubliczny wpisany do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Jedynie w ust. 2 art. 9 wskazano podmioty wyłączone z obowiązku posiadania adresu do doręczeń. Zwolnienie obejmuje podmioty określone w ust. 1 pkt. 1-7 (adwokat, radca prawny, doradca podatkowy, doradca restrukturyzacyjny, rzecznik patentowy, notariusz) w przypadku niewykonywania zawodu, zawieszenia prawa do wykonywania zawodu, zawieszenia w czynnościach zawodowych, zawieszenia w czynnościach służbowych, zawieszenia stosunku pracy lub zawieszenia praw wynikających z licencji. Jednocześnie ustawodawca nie wskazał, że osoby wykonujące określone zawody w formie JDG nie muszą posiadać drugiego adresu do doręczeń elektronicznych. Brak takiej regulacji w pozostałych przepisach ustawy przemawia za obowiązkiem posiadania przez radcę prawnego dwóch adresów do doręczeń elektronicznych.

Brak obowiązku posiadania dwóch adresów do doręczeń elektronicznych przez osoby wykonujące zawód radcy prawnego w formie JDG można wysnuć przy wykorzystaniu wykładni funkcjonalnej. Ustawodawca – tworząc normy prawne, w których określa katalog podmiotów nim objętych – zawsze stara się zbiór taki określić maksymalnie precyzyjnie, nikogo lub niczego nie pomijając. W analizowanym przypadku można uznać, że wymienienie w pkt. 1-7 zawodów, a następnie wskazanie w pkt. 9 na podmioty prowadzące działalność gospodarczą stanowi jedynie powtórzenie i pewne zabezpieczenie dla ustawodawcy niepominięcia żadnego zobowiązanego podmiotu w procesie stanowienia prawa. Należałoby zatem uznać, że osoba wykonująca jeden ze wskazanych zawodów niezależnie od tego, czy wykonuje go w formie JDG, czy jakiegokolwiek innej formie, nie ma obowiązku posiadania dwóch adresów do doręczeń elektronicznych.

Rozwiązania problemu nie ułatwia także treść art. 32 u.d.e., który w ust. 1 stanowi, że do BAE wpisuje się jeden adres do doręczeń elektronicznych dla jednego podmiotu, przy czym ust. 2 zawiera w tym zakresie wyłączenia obejmujące podmioty wymienione w art. 9 tejże ustawy (w tym radców prawnych). Z treści u.d.e. (art. 26 pkt 2 lit. i, j, k) wynika, że w BAE dla podmiotów niepublicznych będących osobami fizycznymi przewidziano miejsce na wpisanie trzech adresów do doręczeń elektronicznych. B. Kwiatek pisze, że pierwszy jest adresem osobistym (podstawowym, prywatnym), a jego wpisanie nie jest obowiązkowe i zależy tylko od woli konkretnej osoby fizycznej; drugi to adres biznesowy, służący do prowadzenia działalności gospodarczej;

trzeci to adres wykorzystywany w prowadzeniu działalności zawodowej²⁰. Również przedstawiciele doktryny nie zajmują w tej kwestii jednolitego stanowiska. Na przykład A. Kościółek pisze, co prawda w kontekście zawodu notariusza, że powinien on mieć adres do doręczeń elektronicznych zarówno z racji wykonywanego zawodu (na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 6 u.d.e.), jak również na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 8 lub 9, z uwagi na to, że działalność notarialna podlega wpisowi do stosownego rejestru przedsiębiorców²¹.

Odmienny pogląd, jak się wydaje, prezentuje M. Wilbrandt-Gotowicz. Autorka pisze, że w przypadku osoby fizycznej będącej przedsiębiorcą wpisanym do CEIDG oraz radcy prawnego – do BAE wpisuje się adres do doręczeń elektronicznych na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej, wykonywania zawodu albo wykonywania czynności służbowych, niezależnie od adresu do doręczeń elektronicznych tej osoby wpisanego do BAE, niezwiązanego z prowadzeniem działalności gospodarczej, wykonywaniem zawodu albo wykonywaniem czynności służbowych (art. 32 u.d.e.). W tym ostatnim wypadku utworzenie oraz wpis drugiego, prywatnego adresu do doręczeń ma charakter fakultatywny²².

Problem ten jest o tyle istotny, że może wiązać się z ryzykiem ponoszenia odpowiedzialności zawodowej przez radcę prawnego. Jak wspomniano, członkowie samorządu radców prawnych mogą ponosić odpowiedzialność m.in. za naruszenie swoich obowiązków zawodowych, a takim niewątpliwie jest brak adresu do doręczeń elektronicznych. W kontekście rozważań nad pierwszym problemem (obowiązek posiadania jednego bądź dwóch adresów) nie jest jasne, czy radca prawny świadczący pomoc prawną w ramach JDG ma obowiązek posiadania z tego tytułu drugiego adresu, a w sytuacji uznania, że tak, to czy taki brak również grozi ryzykiem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.

Warto się w tym miejscu zastanowić nad tym, czy radca prawny świadczący pomoc prawną w formie JDG potrzebuje aż dwóch adresów do doręczeń elektronicznych. W ocenie autora w zupełności wystarczy jeden, niezależnie od tego, w jakiej formie organizacyjno-prawnej wykonywany jest zawód.

²⁰ B. KWIATEK, *Art. 9. [Obowiązek posiadania adresu do doręczeń elektronicznych przez określone podmioty niepubliczne]*, [w:] *Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, red. B. Kwiatek, A. Skóra, Warszawa 2023, s. 123-128.

²¹ A. KOŚCIÓŁEK, *Ustawa o doręczeniach elektronicznych z perspektywy notariusza*, „Rejent” (2022), nr 11 (379), s. 50-73.

²² M. WILBRANDT-GOTOWICZ, *Art. 9. [Inne podmioty zobowiązane do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych]*, [w:] *Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, red. M. Wilbrandt-Gotowicz, wyd. 2, Warszawa 2025, s. 167-171.

Co daje posiadanie dwóch adresów do doręczeń elektronicznych? Właściwie niewiele. Z punktu widzenia radcy prawnego prowadzącego działalność w ramach JDG uznając, że wymóg ten rzeczywiście istnieje, to jest to tylko dodatkowy i zbędny obowiązek, którego niespełnienie może być obarczone ryzykiem ponoszenia odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Z punktu widzenia podmiotu publicznego (organy administracji rządowej i samorządowej) nie ma, a przynajmniej nie powinno mieć znaczenia, za pomocą którego adresu prowadzona jest komunikacja z podmiotem niepublicznym. Zasadniczo dla podmiotu publicznego nie ma różnicy, czy kierowana przez niego korespondencja trafia na adres wskazany jako ten do prowadzenia działalności gospodarczej, czy ten powiązany z działalnością zawodową. Doręczenie korespondencji na którykolwiek z adresów posiadanych przez radcę prawnego obarczone jest takimi samymi regułami i skutkami dotyczącymi doręczania pism urzędowych.

Stale postępujący rozwój i upowszechnianie nowych technologii oprócz oczywistych zalet może też mieć ciemne strony. Jednym z takich problemów jest wykluczenie cyfrowe. Obecnie doręczenia elektroniczne, a szerzej – korespondencja osób fizycznych z urzędami i sądami w wymiarze powszechności przegrywa z tradycyjną formą komunikacji. Niemniej jednak, można założyć, że elektroniczny sposób przekazywania korespondencji będzie stawał się coraz powszechniejszy i w przyszłości stanie się dominujący. W tym kontekście pojawia się grupa adresatów u.d.e., którzy mogą zostać pozbawieni swoich praw.

Samo wykluczenie, jak definiuje je Mały Słownik Języka Polskiego, oznacza „wyłączyć, usunąć kogo z jakiejś społeczności; zabronić wstępu gdzie, odsuniecie od udziału w czym”²³. A. Giddens postrzega zjawisko wykluczenia społecznego stosunkowo szeroko, w kategorii pewnego upośledzenia, którego rezultatem jest pozbawienie jednostki możliwości pełnego uczestnictwa w społeczeństwie²⁴. Wykluczenie może przybierać różne formy. Może to być np. wykluczenie społeczne, ekonomiczne albo też cyfrowe. K. Wach definiuje wykluczenie cyfrowe jako brak dostępu do podstawowych dóbr, które są potrzebne (czy nawet niezbędne) do codziennego funkcjonowania²⁵. A. Cebera pisze, że wykluczenie cyfrowe odnosi się do braku dostępu do technik infor-

²³ S. SKORUPKA, H. AUDERSKA, Z. ŁEMPICKA (red.), *Mały Słownik Języka Polskiego*, Warszawa 1969, s. 928.

²⁴ A. GIDDENS, *Socjologia*, Warszawa 2004, s. 347.

²⁵ K. WACH, *Wpływ wykluczenia cyfrowego na rozwój e-doręczeń*, „Studia Prawnoustrojowe” (2024), nr 65, s. 581.

matycznych, a zjawisko to ma wymiar nie tylko materialny, przejawiający się w postaci braku środków finansowych niezbędnych do zakupu sprzętu, oprogramowania oraz opłacenia usług z tym związanych, ale również wymiar behawioralny, rozumiany jako brak umiejętności obsługi narzędzi informatycznych²⁶.

W ocenie autora wykluczenie cyfrowe należałoby definiować jako pozbawienie jednostki dostępu do dóbr i usług, które są lub mogą być jej niezbędne do prawidłowego funkcjonowania. Zjawisko wykluczenia jest istotnym problemem nie tylko dla osób wykluczonych ale również dla ustawodawcy i podmiotów, które nie podlegają wykluczeniu.

Wykluczenie cyfrowe związane z u.d.e. może być zjawiskiem powszechnym, nieograniczającym się tylko do osób niewykonujących działalności gospodarczej lub zawodowej, ale obejmującym także profesjonalnych pełnomocników, adwokatów i radców prawnych. Ustawa adresowana jest do szerokiego grona odbiorców. Z jednej strony u.d.e. wylicza podmioty publiczne, którymi są: jednostki sektora finansów publicznych, państwowe jednostki organizacyjne, osoby prawne utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, komorników sądowych, uczelnie niepubliczne, federacje podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Z drugiej strony mamy podmioty niepubliczne, do których zalicza się osoby fizyczne i podmioty inny niż podmiot publiczny. Od 1 stycznia 2025 r. obowiązkowi wysyłania i odbierania dokumentów z wykorzystaniem systemu e-doręczeń podlegają podmioty publiczne i podmioty niepubliczne, takie jak przedstawiciele wolnych zawodów, podmioty niepubliczne podlegające obowiązkowi wpisu do KRS i CEiDG. Natomiast zgodnie z harmonogramem w kolejnych latach ustawa będzie obejmowała kolejne grupy podmiotów publicznych i niepublicznych. Co ważne, harmonogram wprowadzania obowiązku stosowania Krajowego Systemu Doręczeń Elektronicznych nie przewiduje, przynajmniej do roku 2029, obowiązku posiadania skrzynki do doręczeń elektronicznych przez obywateli²⁷. Niemniej jednak sytuacja taka nie będzie trwać w nieskończoność i należy przypuszczać, że tym obowiązkiem zostaną objęci także obywatele.

²⁶ A. CEBERA, *Wykluczenie cyfrowe osób starszych a rozwój e-usług w administracji w Polsce*, [w:] *E-administracja: Wyzwania dla cyfrowych usług publicznych w Unii Europejskiej*, red. S. Dudzik, I. Kawka, R. Śliwa, Kraków 2024, s. 93.

²⁷ Zob. Harmonogram wprowadzania obowiązku stosowania Krajowego Systemu Doręczeń Elektronicznych, <https://www.gov.pl/web/e-doreczenia/harmonogram> [dostęp 17.03.2025].

Idea zastąpienia korespondencji papierowej komunikacją elektroniczną wydaje się być słuszna. Błędny jest natomiast sposób jej wdrażania. Doręczenia elektroniczne wprowadzane były jak dotąd jedynie sektorowo, na potrzeby określonej procedury, lub też dla usprawnienia kontaktu np. ubezpieczonego z ZUS-em, podatnika z administracją skarbową czy w sądownictwie powszechnym. Instytucję doręczenia elektronicznego reguluje szereg ustaw. Poza u.d.e., doręczenie elektroniczne przewidują przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: k.p.c.), gdzie po raz pierwszy pojawiły się przy okazji wprowadzenia elektronicznego postępowania upominawczego i utworzenia e-Sądu. W tym przypadku użytkownik/strona postępowania jest zobowiązany do założenia konta w systemie EPU i za jego pomocą komunikowania się i wnoszenia pism procesowych. Nowelizacją k.p.c. z 28 maja 2021 r. przepis art. 15zżs tzw. ustawy covidowej²⁸ wprowadził uproszczoną formę doręczeń elektronicznych w postępowaniu cywilnym. Zmiana ta pociągnęła za sobą obowiązek posiadania lub założenia przez pełnomocnika adwokata lub radcę prawnego i korzystania z konta w Portalu Informacyjnym Sądów Powszechnych, za pomocą którego mogą być dokonywane doręczenia korespondencji i pism procesowych.

Poza wymienionymi kontami w systemach informatycznych (EPU, Portal Informacyjny Sądów Powszechnych, Portal Rejestrów Sądowych), radca prawny świadczący pomoc prawną posiada m.in.:

- konto w systemie ePUAP (Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej)²⁹, w którym fakultatywnie doręczana jest korespondencja w postępowaniach administracyjnych i podatkowych,
- konto w Krajowym Rejestrze Zadłużonych³⁰, w którym doręczana jest korespondencja w prowadzonych postępowaniach upadłościowych,
- konto w PUE ZUS, które umożliwia komunikację elektroniczną z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych,
- konto w e-Urząd Skarbowy, które pozwala na wysyłanie i odbieranie online pism w sprawach ogólnych, zaświadczeń, wyjaśnień, wniosków oraz zawiadomień z Krajowej Administracji Skarbowej.

²⁸ Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 764).

²⁹ Ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1557).

³⁰ Ustawa z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1909).

Oprócz tego właściwie każdy radca prawny posiada co najmniej jedną skrzynkę mailową wykorzystywaną do komunikacji elektronicznej w sprawach zawodowych czy służbowych. Konieczność posiadania przez profesjonalnych pełnomocników wielu skrzynek do doręczeń elektronicznych w różnych portalach i systemach informatycznych wynika z braku integracji tych systemów. Jak wspomniano, doręczenia elektroniczne wprowadzane były jedynie sektorowo, za każdym razem na potrzeby określonej instytucji lub procedury sądowej czy administracyjnej. Wydaje się, że wpływ na to ma brak szerszego spojrzenia i pomysłu na kompleksową transformację cyfrową państwa. Zamiast tego jesteśmy świadkami tworzenia doraźnych rozwiązań na potrzeby chwili.

Każda z wymienionych platform cyfrowych albo systemów informatycznych została wyposażona w inny interfejs, a sposoby ich użytkowania zdecydowanie się od siebie różnią. Prowadzi to w praktyce do konieczności nabycia szerokich umiejętności w zakresie korzystania z tych systemów. Sytuacja ta jest także kłopotliwa z punktu widzenia wykonywania zawodu radcy prawnego, z uwagi na to, że obsługa wszystkich kont i systemów wymaga poświęcenia większego wymiaru czasu i zdobycia pewnego doświadczenia w ich użytkowaniu.

Stworzenie jednego zintegrowanego systemu pozwalającego użytkownikowi, w tym przypadku radcy prawnemu, na pełne korzystanie z możliwości oferowanych dotychczas przez inne systemy elektroniczne (np. e-Sąd, ePUAP, PUE ZUS, Portal Informacyjny Sądów Powszechnych) byłoby rozwiązaniem idealnym. Trzeba natomiast mieć na uwadze, że każdy z tych systemów został stworzony w innym celu. Mamy tu systemy pozwalające na prowadzenie tylko i wyłącznie korespondencji z właściwymi organami, składanie pism procesowych w toku postępowania sądowego czy prowadzenie całego postępowania w trybie elektronicznym. Integracja tych wszystkich systemów w jeden byłaby zadaniem trudnym i skomplikowanym.

Kolejnym niedociągnięciem u.d.e. wynikającym nie tyle z samej ustawy, ale bardziej z Kodeksu postępowania administracyjnego i zasad w nim określonych jest brak możliwości bezpośredniego doręczania sobie nawzajem przez pełnomocników procesowych odpisów pism procesowych wraz z załącznikami. Rozwiązanie takie przewiduje m.in. k.p.c.³¹ czy ustawa Prawo o postępowaniu

³¹ Art. 132 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1568).

przed sądami administracyjnymi³². Na chwilę obecną ustawodawca nie przewidywał takiej możliwości. Wydaje się, że wprowadzenie takiego rozwiązania zdecydowanie skróciłoby czas potrzebny na realizację procesów doręczenia, a tym samym wpłynęłoby na ekonomikę procesową, przyspieszając toczące się postępowania administracyjne z jednoczesnym obniżeniem ich kosztów. Mając na uwadze harmonogram wprowadzania obowiązku stosowania Krajowego Systemu Doręczeń Elektronicznych, który finalnie ma obejmować sądy, trybunały, komorników sądowych, prokuraturę, organy ścigania i Służbę Więzienną, to przyjęte aktualnie rozwiązanie jest nie do końca zrozumiałe.

Istotnym zagadnieniem, a właściwie problemem, jaki niesie ze sobą u.d.e., jest nieprzygotowanie podmiotów publicznych do doręczenia korespondencji na adres do doręczeń elektronicznych lub z wykorzystaniem publicznej usługi hybrydowej z uwagi na przesłanki organizacyjne. Kwestia ta jest o tyle istotna, że już kilkakrotnie odraczano wdrożenie względem podmiotów publicznych obowiązków wynikających z u.d.e.

Od 1 stycznia 2025 r. nowo tworzone podmioty niepubliczne, które rejestrują się w CEIDG lub KRS, zobligowane są do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych, a od 1 kwietnia taki adres muszą posiadać wszystkie podmioty figurujące w rejestrze przedsiębiorców KRS. Zgodnie z nowelizacją u.d.e. z listopada 2024 r. od 1 stycznia 2025 r. obowiązek wdrożenia e-doręczeń objął także podmioty publiczne (urzędy, ZUS, KRUS, NFZ). Na mocy nowelizacji podmioty publiczne otrzymały 12-miesięczny okres przejściowy, który obowiązywać ma do 31 grudnia 2025 r. Wprowadzenie okresu przejściowego, który nie ingeruje w sam termin wdrożenia systemu e-doręczeń, pozwala na odstąpienie od stosowania doręczeń elektronicznych w razie wystąpienia określonych przesłanek. Nowelizacja u.d.e. zakłada, że w okresie przejściowym, który ma trwać do 31 grudnia 2025 r., podmioty publiczne będą mogły odstąpić od doręczania korespondencji na adres do doręczeń elektronicznych lub z wykorzystaniem publicznej usługi hybrydowej z uwagi na przesłanki organizacyjne, których wystąpienie ocenia sam nadawca.

Odroczenie obowiązku posiadania adresu do e-doręczeń w założeniu autorów nowelizacji ma być wykorzystane przez podmioty publiczne m.in. do wdrożenia nowych systemów lub dostosowania organizacji prac urzędników do wprowadzenia systemu elektronicznego obiegu dokumentów (EZD). W tym okresie mają też być przeprowadzone kampanie informacyjne i edukacyjne w zakresie stosowania przepisów u.d.e. Rzeczywistym powodem wydłużenia

³² Art. 66 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 935).

terminu dla podmiotów publicznych jest, jak się wydaje, ich nieprzygotowanie do wdrożenia obowiązków wynikających z ustawy. Pomimo tego, że u.d.e. zaczęła obowiązywać w lipcu 2021 r., a wdrożenie niektórych rozwiązań było kilkukrotnie przesuwane w czasie, to nadal znaczna część podmiotów publicznych nie jest przygotowana do stosowania doręczeń elektronicznych. Jak można wyczytać z uzasadnienia do projektu nowelizacji u.d.e., wniosek o założenie adresu do doręczeń złożyło tylko 30% obowiązanych podmiotów publicznych³³.

W tym przypadku widać pewną niekonsekwencję ustawodawcy, który z jednej strony nakłada bezwzględny obowiązek posiadania adresu do doręczeń elektronicznych przez podmioty niepubliczne, natomiast z drugiej – traktuje podmioty publiczne z pewną taryfą ulgową lub nawet pobłażliwością, mając świadomość tego, że obowiązki wynikające z u.d.e. były już wcześniej odraczane.

Obecna sytuacja powoduje, że w okresie przejściowym podmioty publiczne mogą skorzystać z co najmniej czterech różnych sposobów przekazywania korespondencji, przy czym zgodnie z treścią u.d.e. podstawowym środkiem komunikacji są doręczenia elektroniczne. Poza wspomnianym kanałem, korespondencja może być doręczana radcy prawnemu za pośrednictwem platformy ePUAP, poprzez dedykowany system teleinformatyczny (np. PUE ZUS) czy w formie tradycyjnej przesyłki listowej (list polecony)³⁴. Wielość kanałów komunikacyjnych z podmiotami publicznymi zdecydowanie nie ułatwia pracy radcy prawnemu.

PODSUMOWANIE

Wejście w życie u.d.e. stanowi jeden z kluczowych elementów procesu transformacji cyfrowej Polski. Nowe regulacje wiążą się ze zmianami nie tylko w postępowaniu administracyjnym (podatkowym), ale również ze zmianami samej administracji. Doręczenia elektroniczne to nowoczesna metoda realizacji szybkiej i bezpiecznej wymiany korespondencji pomiędzy podmiotami publicznymi i niepublicznymi, a w przyszłości zapewne także obywatelami.

³³ Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o doręczeniach elektronicznych, druk 761, <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/druk.xsp?nr=761> [dostęp 10.04.2025].

³⁴ Problem z odbiorem, wysyłką i terminami – zawrót głowy z e-doręczeniami, <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/adwokaci-radcy-prawni-a-e-doreczenia-jakie-problemy,531181.html> [dostęp 07.05.2025].

Wdrożenie doręczeń elektronicznych stanowi ewolucję względem tradycyjnych sposobów komunikacji stosowanych dotychczas. Usługa e-doręczeń, mająca zastąpić papierowy list polecony, w założeniu ustawodawcy ma być rozwiązaniem prostym i bezpiecznym.

Za skutecznością wdrażania u.d.e. w życie przemawia długi horyzont czasowy. Jak wspomniano, wprowadzanie obowiązku stosowania Krajowego Systemu Doręczeń Elektronicznych będzie trwało przynajmniej do października 2029 r. Czas ten jest, jak się wydaje, wystarczający do podjęcia działań zmierzających do poprawy obecnego kształtu tej ustawy.

W ocenie autora, ustawodawca powinien doprecyzować treść art. 9 u.d.e., wskazując jednoznacznie, czy osoby wykonujące w formie JDG jeden z wymienionych w ustawie wolnych zawodów powinny posiadać jeden czy dwa adresy do doręczeń elektronicznych. Obecna sytuacja naraża te osoby na ryzyko ponoszenia odpowiedzialności zawodowej.

Należałoby się zastanowić nad zmianą harmonogramu wdrażania e-doręczeń. Autor ma tu na myśli wprowadzenie okresów przejściowych także dla podmiotów niepublicznych. Warto też zastanowić się nad szczególnymi rozwiązaniami dla starszych radców prawnych, tak by nie byli oni ofiarami wykluczenia cyfrowego.

W ocenie autora, ustawodawca powinien także podjąć bardziej aktywne działania w zakresie unifikacji systemów informatycznych, z których obowiązywane są korzystać osoby wykonujące zawody prawnicze. Obecnie, oprócz licznych zapowiedzi zmian w tej materii, nie widać realnych działań organów państwa.

BIBLIOGRAFIA

- CEBERA Agata, *Wykluczenie cyfrowe osób starszych a rozwój e-usług w administracji w Polsce*, [w:] *E-administracja: Wyzwania dla cyfrowych usług publicznych w Unii Europejskiej*, red. S. Dudzik, I. Kawka, R. Śliwa, Kraków 2024, s. 87-106.
- CHAŁUBIŃSKA-JENTKIEWICZ Katarzyna, *Komentarz do art. 1 ustawy o doręczeniach elektronicznych*, [w:] *Ustawa o doręczeniach elektronicznych. Komentarz*, red. K. Chałubińska-Jentkiewicz, J. Kurek, Warszawa 2021, s. 3-16.
- FISCHER Bogdan, *Doręczenia elektroniczne do podmiotów publicznych będących stronami w postępowaniu administracyjnym*, „Prawo i Więź” 47 (2023), nr 4, s. 169-179.
- GIDDENS Anthony, *Socjologia*, Warszawa 2004.
- GOŁACZYŃSKI Jacek, *Doręczenia elektroniczne w sprawach cywilnych i karnych*, „Palestra” (2024), nr 5, s. 7-24.
- KOŚCIOŁEK Anna, *Ustawa o doręczeniach elektronicznych z perspektywy notariusza*, „Rejent” (2022), nr 11 (379), s. 50-73.

- KWIATEK Błażej, *Art. 9. [Obowiązek posiadania adresu do doręczeń elektronicznych przez określone podmioty niepubliczne]*, [w:] *Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, red. B. Kwiatek, A. Skóra, Warszawa 2023, s. 123-127.
- MAJCZAK Paweł, *Nowa formuła doręczeń w postępowaniu administracyjnym*, [w:] *Administracja publiczna wobec procesów zmian w XXI wieku: Księga jubileuszowa Profesora Jerzego Korczaka*, red. P. Lisowski, Wrocław 2024, s. 908-918.
- Problem z odbiorem, wysyłką i terminami – zawrót głowy z e-doręczeniami*, <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/adwokaci-radcy-prawni-a-e-doreczenia-jakie-problemy,531181.html> [dostęp 07.05.2025].
- SKORUPKA Stanisław, AUDERSKA Halina, ŁEMPICKA Zofia (red.), *Mały Słownik Języka Polskiego*, Warszawa 1969.
- SKÓRA Agnieszka, *O rewolucji w zakresie e-doręczeń raz jeszcze. Uwagi na tle art. 6 ustawy o doręczeniach Elektronicznych*, „*Studia Prawnoustrojowe*” (2022), nr 58, s. 473-490.
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju> [dostęp 27.02.2025].
- WACH Karol, *Wpływ wykluczenia cyfrowego na rozwój e-doręczeń*, „*Studia Prawnoustrojowe*” (2024), nr 65, s. 579-596.
- WILBRANDT-GOTOWICZ Martyna, *Art. 7. [Skutki prawne wpisu adresu do doręczeń elektronicznych do bazy adresów elektronicznych; informacja o skutkach wpisu]*, [w:] *Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, red. M. Wilbrandt-Gotowicz, wyd. 2, Warszawa 2025, s. 161-163.
- WILBRANDT-GOTOWICZ Martyna, *Art. 9. [Inne podmioty zobowiązane do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych]*, [w:] *Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, red. M. Wilbrandt-Gotowicz, wyd. 2, Warszawa 2025, s. 167-171.

STOSOWANIE USTAWY O DORĘCZENIACH ELEKTRONICZNYCH PRZEZ RADCÓW PRAWNYCH

STRESZCZENIE

Przedmiotem badań jest wdrażanie narzędzi służących informatyzacji administracji i wymiaru sprawiedliwości w Polsce i szeroko pojętej transformacji cyfrowej. W pracy skoncentrowano się na stosowaniu przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych przez radców prawnych. Dokonano analizy obowiązków, jakie ustawodawca nakłada na radców prawnych w związku z wejściem w życie ustawy o doręczeniach elektronicznych. W artykule podniesiono też kwestię problemów wynikających ze zmiany analizowanych przepisów. W końcowej części pracy sformułowano postulaty, których realizacja mogłaby pozytywnie wpłynąć na realizację obowiązków wynikających z ustawy o doręczeniach elektronicznych.

Słowa kluczowe: informatyzacja administracji; transformacja cyfrowa; doręczenie elektroniczne; radca prawny